

ne om mindste bopælstid samt optjening til pension i den danske pensionslovgivning, og lovforslaget betyder desuden som påpeget en ligestilling mellem mænd og kvinder.

Jeg skal sige, at SF støtter lovforslaget.

Kirsten Jacobsen (FP):

Fremskridtspartiet har noteret det færøske ønske om at få ændret i pensionslovgivningen på grund af, at man har tilsluttet sig den nordiske konvention om social sikring, og det kan vi støtte.

Vi har noteret os, at det ikke har nogen økonomiske konsekvenser for Danmark, og at de økonomiske konsekvenser for Færøerne er relativt små.

Vi kan støtte lovforslaget, og vi kan medvirke til hurtig gennemførelse.

Dorit Myltoft (RV):

Der er af og til kritiske røster fremme om, at det nordiske samarbejde gennem Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd blot er en almindelig snakkeklub uden egentlig betydning. Og så er realiteterne dog, at på det praktiske plan er der i årenes løb opnået ganske mange gode aftaler til gavn for de mennesker, der lever, bor og arbejder i Norden.

Det gælder også den nordiske konvention om social sikring, som Færøerne har tilsluttet sig den 8. juli i år. Dette lovforslag er en konsekvens heraf og fastlægger bl.a. gode regler for beregning og udbetaling af pension.

Det Radikale Venstre kan støtte lovforslaget og tilsiger det en hurtig udvalgsbehandling.

Bruno Jerup (EL):

Lovforslaget er tilsyneladende en konsekvens af, at Færøerne har tilsluttet sig den nordiske konvention om social sikring. Men jeg vil godt stille nogle spørgsmål, og enten må ministeren svare på dem her i dag, eller også må vi klare det i udvalget.

Det drejer sig om, hvorvidt der rent faktisk ligger nogle begrænsninger i forhold til nordiske områder og lande, som ikke er med i EØS og med i Unionen. Det drejer sig om Island, Grønland og Norge, og om der kommer nogle begrænsninger for dem. Det drejer sig også om, om det ikke faktisk er en forringelse for Færøerne i forhold til tidligere med hensyn til optjeningstiden og med hensyn til invalidepensioner, hvor der, så vidt jeg kan se, sker en stramning i forhold til tidligere.

De spørgsmål kan muligvis afklares i udvalget, men i den udstrækning det selvfølgelig er udtryk for et færøsk ønske, er vi positivt stemt over for loven.

Sonja Albrink (CD):

Da tidligere ordførere allerede har gennemgået forslaget, skal jeg på CD's vegne give tilslutning. Vi medvirker gerne til en positiv udvalgsbehandling.

Socialministeren (Karen Jespersen):

Jeg kan kun takke for den meget brede, positive tilslutning til dette lovforslag, der nu sikrer, at pensionsreglerne på Færøerne kan komme på linje med de regler, der eksisterer ikke bare i Danmark, men i store dele af det øvrige Europa.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af lovforslag nr. L 94:

Forslag til lov om Forskningscenter Risø.

Af forskningsministeren (Frank Jensen).
(Fremsat 30/11 94).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Helen Beim (S):

Lovforslag nr. L 94 om Forskningscenter Risø er en naturlig konsekvens af den udvikling, der er sket siden regeringsdannelsen i 1993.

I 1993 blev Forskningscenter Risø nemlig flyttet fra Energiministeriet til det selvstændige

Forskningsministerium, og dermed var der et ønske om for alvor at lade det formelle regelsæt følge de faktiske forhold. Det er nemlig sådan, at Risøloven ikke har været revideret siden 1976; i al den tid har Risø figureret under energipolitiske foranstaltninger.

Som tiden er gået, har Risø fået et langt bredere opgavefelt, og det er derfor en vældig god idé at lade denne lov være rammen om Risøs aktiviteter, således at Risø løbende kan ændre sine aktiviteter i tråd med samfundsudviklingen og den politiske prioritering.

I lovforslaget bliver det fastsat, at Risø fremover skal styres af en bestyrelse, hvortil medlemmerne – for så vidt angår både formand og et antal bestyrelsesmedlemmer – bliver udpeget af forskningsministeren; det gælder naturligvis ikke de to bestyrelsesmedlemmer, som medarbejderne skal udpege.

Det endelige ansvar for Forskningscenter Risø er stadig væk forskningsministerens, men den nye bestyrelse får tillagt en ganske forøget kompetence.

Jeg vil ikke undlade som valgt for Roskildeområdet på det her sted at udtrykke en stor anerkendelse og ros til Forskningscenter Risø, idet det er lykkedes forskningscenteret igennem årene ikke kun på det globale, på det europæiske og det nationale plan, men også på det lokale plan at være en ganske væsentlig faktor.

Rent faktisk er det jo sådan, at Risø er Danmarks allerstørste forskningscenterinstitution, og derfor er det spændende at se, hvordan det går med denne lovgivning. Visionen kunne være, at den ville blive en ramme for en tilsvarende lovgivning for de øvrige sektorforskningsinstitutioner.

Jeg skal fra Socialdemokratiets side tilsige, at vi støtter lovforslaget og medvirker til et positivt udvalgsarbejde.

Hanne Severinsen (V):

I Venstre synes vi, at det her lovforslag er en fornuftig tilpasning til virkeligheden, idet der jo er tale om, at Forskningscenter Risø nu har fået udvidet sin forskning til ikke bare at handle om energi. Det er en god idé, synes vi, at man i den forbindelse udnævner en bestyrelse, som kan varetage det mere praktiske bestyrelsesarbejde. Det vil vi tilslutte os.

Jeg vil i øvrigt sige – i relation til det, som den forrige ordfører sagde – at det jo kunne være interessant, hvis det kunne danne model for andre former for sektorforskning, men det vil jo så

kræve, at forskningsministeren får mere end Risø at være forskningsminister for.

Lene Espersen (KF):

Lovforslaget om Forskningscenter Risø skal afløse den nuværende regulering i energipolitiske foranstaltninger vedrørende Risø.

Jeg synes absolut, det er positivt, at Risø nu får sin egen lovgivning, ikke mindst fordi der derved skabes overensstemmelse mellem lovgivningen og de faktiske forhold. Jeg synes, det er altafgørende, at forskningscenterets faglige og administrative rammer selvstændiggøres.

I overensstemmelse med ønsket om større ansvars- og kompetenceområde til Risøs daglige ledelse vil der blive nedsat en professionel selvstændig bestyrelse med de rette faglige, administrative og forretningsmæssige kvalifikationer. Dette er et godt skridt hen imod større decentralisering.

Det er derfor også altafgørende, at kompetence og ansvar følges ad, og at uafhængigheden i forhold til ministeriet fuldt ud nedfæstes i lovgivningen.

Det Konservative Folkeparti hilser den høje grad af selvstændighed, som lovforslaget beskriver, i såvel faglig som administrativ planlægning og udførelse, velkommen. Selvstændigheden er først og fremmest udtrykt ved, at det er bestyrelsen, der bestemmer indholdet og reguleringen af Risøs vedtægter. Det er med andre ord positivt, at loven udstikker de overordnede rammer, men overlader den detaljerede beskrivelse til den daglige ledelse.

Samtidig er det dog vigtigt at fastslå, at forskningsministeren har det endelige politiske og retlige ansvar for Risø, men at man i den konkrete udmøntning af beslutningskompetencen giver forskningsministeren en tilsynsførende rolle.

Det nukleare område er undtaget fra bestemmelserne. Alle relevante oplysninger vedrørende det nukleare område refereres direkte fra Risøs direktion til forskningsministeren, og jeg mener, at det er en god fravigelse fra den generelle praksis af to grunde.

For det første er det nukleare område – ikke mindst med reference til udviklingen i Østlandene – af vital betydning for Danmarks miljø og befolkning og bør derfor have en særlig status. For det andet er det væsentligt at få understreget, at forskningsministeren har det fulde politiske ansvar på området i forhold til Risøs direktion.

Det Konservative Folkeparti kan derfor fuldt ud støtte lovforslaget, som vil sikre en effektiv og decentral styring af Forskningscenter Risø.

Kjeld Rahbæk Møller (SF):

Dette forslag er jo ikke i sig selv så væsentligt. Det er oplagt, at der skal en ny lov til for Risø, fordi der er et forældet lovgrundlag, og dette lovforslags bestemmelser synes jeg som hovedregel er udmærket.

Men vi er også nødt til at se dette lovforslag fra en lidt anden synsvinkel, for vi ved jo, at forskningsministeren planlægger at komme med et generelt lovforslag om sektorforskningsinstitutioner, og dette lovforslag må vel ses som en forløber for det.

Det er meget væsentligt, at vi får en generel lov for sektorforskningsinstitutionerne, for der er alt for mange tilfælde, hvor emsige embedsmænd blander sig i de forskellige institutters handle måde. Det skal noteres, at mig bekendt har Risø aldrig haft denne slags problemer, simpelt hen fordi Risø er så stor en institution, at den ikke kan styres af ministerier, men sådan er det bestemt ikke for alle institutters vedkommende.

Så de bemærkninger, jeg nu skal komme med, går ikke så meget på det konkrete lovforslag; de går mere på den præcedens, som denne lov vil skabe for det lovforslag, som vi senere skal behandle. Og dér er nogle problemer, jeg godt vil tage op.

Det mest oplagte er rækkevidden af ministerens instruktionsbeføjelser. Ifølge bemærkningerne til § 2 har ministeren ingen instruktionsbeføjelser. Ifølge § 3, stk. 2, har ministeren dog det endelige ansvar for Risøs egen forskning. Det kan jo så læses omvendt, nemlig at ministeren har mulighed for at blande sig i rekvireret forskning. Det synes jeg ikke lyder så godt. Det åbner mulighed for, at emsige embedsmænd i et eller andet ministerium kan undertrykke f.eks. miljøoplysninger, som de finder generende.

Det ville være bedre, hvis ministerens beføjelser alene lå i udformningen af en kontrakt med institutionen, samt naturligvis et tilsyn med, at kontrakten overholdes, og at almindelige regnskabsprincipper overholdes. Derudover vil ministeren have økonomisk magt, fordi det er ham, der på sit budget afsætter midlerne til institutionen, men han vil ikke have nogen som helst mulighed for direkte indgreb.

Man kunne også overveje at gå videre. På Forskningsudvalgets nylige tur til USA havde vi

lejlighed til at sætte os ind i, hvordan den amerikanske sektorforskning fungerer, og det er ganske almindeligt derovre, at sektorforskningsinstitutioner overlades til et universitet, således at universitetet administrerer instituttet efter aftale med det pågældende ministerium og universitetet. Der er almindelig enighed i den amerikanske forskningsverden om, at dette fungerer godt, og at de sektorforskningsinstitutter, der ledes på denne måde, fungerer væsentligt bedre end dem, der er direkte placeret under ministerierne.

Nu vil jeg ikke forlange, at Risø skal placeres under RUC; det er ikke dér, jeg vil hen. Men det undrer mig, at der slet ikke er nogen diskussion af denne problemstilling i bemærkningerne. Jeg tror, det ville være nyttigt – når vi skal i gang med det mere generelle om sektorforskningen – om vi kunne få et eller to sektorforskningsinstitutter placeret under et universitet efter amerikansk model for at se, hvordan det fungerer under danske forhold.

Vi er indstillet på at stemme for lovforslaget, men vi vil gerne have en afklaring af nogle problemer især vedrørende rækkevidden af ministerens institutionsbeføjelser af hensyn til den senere debat om sektorforskningen generelt.

Tom Behnke (FP):

Vi må sige, at vi for en gangs skyld har fået et lovforslag, der er teknisk meget flot; det er let forståeligt, og det er på den måde i virkeligheden et meget godt lovforslag. Det er helt i tråd med den måde, som Fremskridtspartiet ville udforme et lovforslag på.

Men det er min vurdering, at forslaget er totalt overflødigt. Jeg kan ikke se, hvad vi skal med en særskilt lov for en enkelt forskningsinstitution.

Jeg kunne forstå på fru Hanne Severinsen, at hun nærmest havde den opfattelse, at vi skulle have en lov for alle selvstændige institutioner i dette land. Jeg er meget, meget uenig. I et land, hvor vi i forvejen har kilometervis af lovgivning, paragraffer og bestemmelser for alt mellem himmel og jord, foreslår man nu en helt særskilt lov for en enkelt forskningsinstitution.

Der er ingen tvivl om, at Risø er en udmærket institution; de laver et godt stykke arbejde dér, og det skal de blive ved med, men det er helt overflødigt at have en selvstændig lov for institutionen.

Jeg er helt enig i, som SF's ordfører var inde på det, at en generel forskningslov vil være hen-

sigtsmæssig, en forskningslov, som ligesom samler det hele, som giver et overblik, og som vi kan tage udgangspunkt i. Men derfra og så til, at man skal have en særskilt lov på hver enkelt institution – det er fuldstændig overflødigt.

Hvis man tager et overblik over Danmark og ser, hvad vi i øvrigt har af forskellige institutioner, og man så forestiller sig, at vi skal have en særskilt lov for hver eneste institution, så kan jeg godt forestille mig, hvad vi skal lave hele foråret her i Folketinget. Det bliver fuldstændig uoverskueligt.

I forslaget § 5, stk. 1, står der:

»Risøs forhold og virksomhed i øvrigt reguleres i en vedtægt, der udarbejdes af bestyrelsen og godkendes af forskningsministeren.«

Så nemt, så simpelt og så enkelt kunne det gøres.

Men jeg kunne så også forstå på Socialdemokratiets ordfører, fru Helen Beim, at forslaget her i virkeligheden også var et forslag, som er stillet af hensyn til, at vi nu har fået en selvstændig forskningsminister, som ligesom skal have et lovforslag og en lov, der er forskningsministerens egen. Det var i hvert fald det, jeg kunne udlede af fru Helen Beims tale. Hvis det er årsagen til, at vi i dag skal trætte Folketinget med et forslag af den her karakter, må jeg sige, at jeg er skuffet over forskningsministerens indsats.

Vi er i Fremskridtspartiet imod, at man laver overflødig lovgivning, og derfor er vi også imod nærværende lovforslag.

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

I virkeligheden er hr. Tom Behnke og jeg ikke så forfærdelig uenige, for den bemærkning, jeg kom med, gik faktisk på, at jeg egentlig gerne så, at forskningsministeren interesserede sig lidt for sektorforskning i al almindelighed og måske også fik indført nogle generelle beføjelser i sektorforskningen, så vi fik den løftet bort fra ministerierne. I virkeligheden er det jo lidt underligt, at man har en forskningsminister, som kun er forskningsminister for Risø. Det var måske mere naturligt, at han var forskningsminister for al den statslige forskning.

Det var i og for sig det, mit indlæg gik på.

(Kort bemærkning).

Helen Beim (S):

Det er en kort bemærkning til de bemærkninger, som hr. Tom Behnke kom med.

Det, jeg sagde, var, at visionen i det her er, at

det kunne være en rammelovgivning for sektorforskningsinstitutioner. Det er så sandelig ikke det samme som at lave enkeltlovgivning for hver eneste institution. Tværtimod er ideen jo netop, at man laver nogle rammer, således at de pågældende institutioner får præciseret, at de har en pligt til formidling både over for befolkningen og over for den internationale forskningsverden som sådan.

Det, som vi ønsker, er for alvor at give muligheder for en moderne, tidssvarende, progressiv forskning i Danmark. Vi er overbevist om, at det er det, der skal til. Så det er ikke noget med, at vi nu skal lave petitesselovgivning for de enkelte sektorforskningsinstitutioner. Det er faktisk det stik modsatte.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Det glæder mig, at vi er enige, og jeg ser frem til, at Socialdemokratiet stemmer imod forslaget.

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Risø har efterhånden udviklet sig til en utrolig spændende forskningsinstitution, som fra først og fremmest at have beskæftiget sig med energi nu beskæftiger sig med mange forskellige miljøspørgsmål, materialevalg osv.

Derfor er det selvfølgelig også helt på sin plads, at Forskningscenter Risø nu får sin egen lovgivning. Vi er i Det Radikale Venstre glade for det forslag, der er lagt frem. Vi er glade for, at der nu er skabt en ramme for udviklingen af Risø; en ramme er jo vel at mærke ikke det samme som en spændetrøje.

For os er det utrolig vigtigt at bevare forskningens frihed, og det mener vi at det nuværende lovforslag lægger op til. Af samme grund kan vi støtte det.

Bruno Jerup (EL):

Risø har jo historisk set været placeret under Energiministeriet, og i tråd med udviklingen, hvor man har afskaffet planerne om atomkraft i Danmark, har Risø lige så stille ændret profil og har taget nogle andre ting ind. Og det synes jeg sådan set har været fornuftigt for det pågældende sted.

Dette lovforslag er jo, som andre har været inde på, lidt specielt, i og med at man går ind og laver en særskilt lov for en enkelt institution. Jeg mener ikke, at lovforslaget i sig selv er dårligt, men man burde måske overveje – som også andre ordførere har været inde på det – om det

ikke var mere rimeligt at placere Risø som en del af det samlede forsknings- og uddannelsesmiljø på de videregående uddannelser. Det er jo sådan, at Risø rent faktisk allerede i dag har nogle af de funktioner, og at studerende og forskere fra andre steder i landet bruger Risø i vid udstrækning.

Den demokratiske struktur på Risø er lidt skæv i forhold til den demokratiske struktur, man ser på de videregående uddannelser. Jeg kunne godt forestille mig, at man gik mere i retning af at få en fælles lovgivning, sådan at også Risø kom under, hvad man kunne kalde en demokratisk struktur, hvor ansatte, studerende – som ikke findes, men som jeg altså mener burde være knyttet til Risø – og ph.d.ere, som i hvert fald findes, kunne indgå i et valg af en demokratisk ledelse.

Jeg er enig i de bemærkninger, der har været fremme om, at forskningsministeren – og ministre i det hele taget – ikke i vid udstrækning skal kunne gribe ind i forskningen. De skal have en overordnet tilsynsramme, men skal ikke kunne gribe ind og styre den enkelte forskers arbejde.

Det vil sige, at samlet mener vi måske nok der kan stilles nogle kritiske spørgsmål til, at man laver en lov af den type her, men det er trods alt en forbedring i forhold til det, der gælder nu.

Derfor vil vi arbejde positivt med lovforslaget i udvalget.

Forskningsministeren (Frank Jensen):

Jeg vil gerne starte med at sige tak for den meget positive modtagelse. Tinget har givet lovforslaget om Forskningscenter Risø. Jeg vil også gerne fuldt ud tilslutte mig den ros, der lå i fru Helen Beims tilkendegivelse over for Forskningscenter Risø.

Vi har en institution, der nyder stor anerkendelse både indenlands og udenlands. Det er vigtigt for dansk forskning, at vi sørger for, at vi har en kvalitet i forskningen, som er af international klasse. Jeg tror, at de fleste af os oplever – både når vi møder forskere fra andre institutioner indenlands, og når vi møder forskere fra udenlandske institutioner – at der er en meget stor anerkendelse af den indsats, der ydes på Forskningscenter Risø.

Så vil jeg vende mig til de mange konkrete tilkendegivelser, der er kommet fra partiernes ordførere her ved førstebehandlingen, og som går ud over selve lovforslagets ramme. Flere har tilkendegivet ønske om, at man kunne se lovforslaget i en større sammenhæng, og at der kunne

skabes ens rammer for den samlede sektorforskning i Danmark. Det er jeg ikke uenig i.

Folketinget gav helt tilbage i 1987 en række anbefalinger til den daværende regering – den daværende undervisnings- og forskningsminister – med hensyn til, hvordan man kunne sikre, at sektorforskningen fik nogle ensartede rammebetingelser. Det drejede sig om at sikre, at der var en uafhængig bestyrelse for hvert enkelt sektorforskningsinstitut, det drejede sig om at sikre, at sektorforskningen var involveret og engageret i forskeruddannelsesaktiviteter, og det drejede sig om at sikre, at der var en publicering fra forskere, der var ansat ved vores sektorforskningsinstitutter.

De anbefalinger har det knebet gevaldigt med at få implementeret overalt i vores sektorforskning. Jeg kan se, at for manden for Folketingets Forskningsudvalg nikker og kan erindre, at vi gennem tiden har indkaldt minister efter minister for at anbefale dem, at de levede op til de tilkendegivelser, der kom fra Folketinget tilbage i 1986-1987.

Lovforslaget her om Forskningscenter Risø er en implementering af de anbefalinger, Folketinget afgav i 1987. Der er jeg fundamentalt uenig med hr. Tom Behnke: Der er et eksisterende lovgrundlag for Forskningscenter Risø; det har sit grundlag i dag i en energiforsyningslov tilbage fra 1976. Den ændring, vi lægger op til med det her lovforslag, er at få implementeret de faktuelle forhold, der gør sig gældende for Forskningscenter Risø. Og det er nu engang Folketingets opgave at sikre, at vores lovgivning er i overensstemmelse med virkeligheden eller med de politiske ønsker, Folketinget har.

Så det her er bestemt ikke for at trætte Folketinget og tage Folketingets tid; det er faktisk Folketingets job, om jeg så må sige, at sikre sig, at den eksisterende lovgivning er i overensstemmelse med virkeligheden. Det har ikke kun noget med de ressortmæssige forhold at gøre, og at der nu er en minister for forskningen.

Til fru Hanne Severinsen kan jeg sige, at Forskningsministeriet er et ministerium, der har et betydeligt større ressortmæssigt område i dag. Det er et ministerium, som er andet end et ministerium for Forskningscenter Risø.

Når det drejer sig om den del, som vi behandler i dag, nemlig sektorforskningen, vil jeg gerne sige, at jeg – på baggrund af de tilkendegivelser, der er kommet fra ordførerne i dag – så snart det er muligt, vil indkalde ordførerne til drøftelse af, om det forslag, vi her har med at gøre,

nemlig lovforslaget om Forskningscenter Risø, kunne danne baggrund for en egentlig rammelovgivning for sektorforskningen. Det kunne så medføre, at vi – hvis Folketinget er enigt deri – ender med ikke at vedtage et selvstændigt lovforslag for Forskningscenter Risø, men med i denne samling at vedtage en rammelovgivning for den samlede sektorforskning efter den model, der ligger her for Risø. Kan vi nå frem til enighed om det, kan vi ende dér, når vi nærmer os denne folketingssamlings afslutning.

Er der ikke enighed om en rammelovgivning, sikrer vi med lovforslaget her, at vi trods alt får vedtaget et lovgrundlag for Forskningscenter Risø. Det er baggrunden for, at vi starter i den rækkefølge: at vi nu får fremmet et lovforslag om Risø. Ender vi med at kunne fremsætte et lovforslag som en rammelovgivning for den samlede sektorforskning, er lovgrundlaget her; så vil det ikke være nødvendigt at vedtage dette forslag, for så vil Forskningscenter Risø være omfattet af den rammelovgivning, som Folketinget måtte ende med at vedtage i denne samling.

Jeg kunne forstå, at hr. Rahbæk Møller ville grave i, hvor langt ministerens beføjelser strækker sig i forhold til § 3. Det, vi har at gøre med her, er et sektorforskningsinstitut, og vi lægger op til, at ministeren hverken skal have instruktionsbeføjelser eller beføjelser til at blande sig i bestyrelsens øvrige arbejde, når det drejer sig om instituttets basisbevillinger.

Når det drejer sig om den rekvirerede forskning, har ministeren i henhold til lovforslaget en instruktionsbeføjelse til at bede forskningscenteret om at udføre en konkret forskningsmæssig opgave. Det gælder selvfølgelig ikke med hensyn til de forskningsmæssige metodevalg, eller med hensyn til hvilke resultater der skal komme ud af forskningen, men ministeren kan lave en instruks om, at et konkret arbejde skal udføres.

Hvis institutionen ikke kan eller ikke ønsker at udføre opgaven, må bestyrelsen vende tilbage til ministeren og sige: Med baggrund i konkrete forhold kan institutionen ikke påtage sig opgaven. Så har ministeren selvfølgelig mulighed for at skride ind over for virksomheden. Men der er ikke i henhold til § 3 nogen mulighed for ministeren i øvrigt for at blande sig i de indre forhold i institutionen.

Vi vil gerne – hvis det er det, hr. Rahbæk Møller ønsker – undervejs i udvalgsarbejdet komme med tilkendegivelser, der nøjere præciserer, hvor langt ministerens beføjelser går.

Fru Hanne Severinsen spurgte, om man ikke kunne flytte alle sektorforskningsinstitutioner ind under Forskningsministeriet. Jeg tror, flere har gjort sig de overvejelser. Jeg har i hvert fald selv tidligere gjort mig de overvejelser – jeg tror, fru Hanne Severinsen erindrer det – endda også for ganske nylig.

Jeg må sige, at på baggrund af de anbefalinger, der er kommet fra OECD, og på baggrund af de overvejelser, vi har gjort os i Forskningsudvalget, er jeg nået frem til den klare overbevisning, at det ikke er frugtbart bare at flytte institutioner fra deres nuværende tilhørsforhold til de enkelte ressortministerier, for man har brug for at have en umiddelbar kontakt f.eks. mellem Miljø- og Energiministeriets institutioner og departementet i Miljø- og Energiministeriet. Det er ikke ensbetydende med, at det er en dokumentationscentral for ministeriet – tværtimod – men man har brug for hurtigst muligt at få resultater fra forskningen ind til den politikformulering og de ønsker, som man har om at kunne løse konkrete opgaver på baggrund af forskningsdokumentationen.

Men det, der er brug for, er at sikre, at institutionerne har nogle rammebetingelser, der gør, at de ikke kan mistænkes for eller presses til at udfylde en rolle for departementet, som bevirker, at opgaverne – de konkrete forslag, det skal ende op i for forskningen – er givet på forhånd. Det er det, vi nu sikrer ved i hvert fald for Forskningscenter Risøs vedkommende – og det er også gennemført for en række af de andre sektorforskningsinstitutioner – at sørge for, at centeret får en selvstændig bestyrelse, og at der også bliver mulighed for en langsigtet vidensopbygning gennem en basisbevilling, der gør centeret i stand til at kunne trække viden fra grundforskningen ind i sektorforskningen, trække viden fra udenlandske forskningsinstitutioner ind i deres egen institution, ved at man også har egentlig langsigtet, strategisk vidensopbygning hos det enkelte sektorforskningsinstitut.

Med disse ord håber jeg at vi meget hurtigt kan vende tilbage til en egentlig rammelovgivning for sektorforskningen. Jeg skal love Folketingets partier, at jeg vender tilbage med den sag i løbet af meget kort tid.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

I virkeligheden var mit indlæg udtryk for en sjældent hørt tillid til ministeren. Det synes jeg ministeren overhørte lidt.

Det var faktisk udtryk for, at det jo er ministeren, der skal godkende den vedtægt, som under alle omstændigheder skal udarbejdes, og det er jeg villig til at overlade til ministeren ud fra – som jeg sagde – at lovens § 5, stk. 1, burde være rigeligt.

Ministeren sagde så, at lovgivningen – og også den her lov – skal afspejle den virkelighed, vi befinder os i. Det er jeg enig i; selvfølgelig skal den det. Men det behøver ikke at betyde, at man laver så detailreguleret en lovgivning, som ministeren her lægger op til.

Man kunne også lave en lovgivning om, at det er regnvejri i dag. Den skulle så reguleres på det tidspunkt, hvor det holder op med at regne – og så kan vi få nok at se til.

Nej, det, man kan gøre, er selvfølgelig at træde et skridt baglæns og se tingene lidt mere fra oven og så lave en mere generel lovgivning. Så kommer vi frem til det, som ministeren selv har sagt, nemlig at vi senere i denne samling vil se, at der netop kommer forslag til en sådan mere generel lovgivning, og dermed er vi igen tilbage ved det, som jeg sagde tidligere: Forslaget er overflødigt, og det er spild af Tingets tid.

(Kort bemærkning).

Kjeld Rahbæk Møller (SF):

Som ministeren var inde på, er det jo en gammel sag, hvordan vi klarer sektorforskningen i dette land. Hvordan forener vi det behov, vi alle sammen har for akademisk frihed og for at få god forskning, med den nødvendige pligt, som institutionerne har til at udføre pligtforskning?

Jeg forstår stadig ikke helt ministerens forklaring om, at det sidste kræver instruktionsbeføjelser. Det forekommer mig, at det må kunne løses ved en kontrakt, som ministeriet jo allerede har med Risø, men o.k. – det går vi dybere ind i under udvalgsarbejdet.

Jeg er i øvrigt meget tilfreds med den måde, hvorpå ministeren redegjorde for, at han nu sammen med ordførerne vil diskutere disse ting og måske lade dette blive ikke kun en lov om Risø, men en lov om sektorforskningsinstitutioner.

Dér er jeg fuldkommen enig med ministeren: Sektorforskningsinstitutionerne skal ikke flyttes fra deres fagministerium. De har en faglig tilknytning; der er en grund til, at vi har institutionerne under Miljøministeriet, Landbrugsministeriet, Fiskeriministeriet osv. Det skal der ikke gøres noget ved. Men regelfastsættelsen, der sikrer den akademiske frihed og dermed god forskning, er naturligt forskningsministerens

ressortområde, og det var også det, ministeren lagde op til.

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Jeg vil jo nødig misforstås derhen, at det jeg sagde skulle tolkes i retning af, at jeg synes, at Folketinget skal blande sig i ressortslagsmålene mellem forskellige ministerier.

Det, jeg er optaget af, er det samme, som SF's ordfører har været optaget af, nemlig at vi sikrer os, at det er en forskning, som er i en arms længde fra det ministerium, som bestiller forskningen, og at vi sikrer, at de oplysninger, som man når frem til via forskningen, bliver publiceret helt frit, selv om de måske ikke helt passer til ministeriets politik.

Forskningsministeren (Frank Jensen):

Hr. Tom Behnkes indsigt i de vejrmæssige forhold skal jeg ikke blande mig i.

Men jeg vil sige, at lovforslaget her giver mulighed for, at Forskningscenter Risø får en ramme om sin virksomhed på bare 7 paragraffer.

Der er ikke tale om nogen detailregulering. Der lægges op til, at Risø, der startede som en nuklear energimæssig forskningsinstitution og nu har bevæget sig i retning af at være både forskningsinstitution inden for materialeforskning, inden for miljøforskning, også kan udvikle sig i den retning i fremtiden. Der er ikke nogen forskningsmæssige eller lovreguleringsmæssige afgrænsninger af, hvordan forskningscentret har mulighed for at udvikle sig i fremtiden. Det er altså ingen detailregulering, men en præcisering af, hvad Folketinget igennem mange år har været enig om at sektorforskningen skal bidrage til, nemlig bl.a. langsigtet vidensopbygning inden for det forskningsmæssige felt, man har gennem en basisbevilling.

Det lovgives der nu om at forskningscentret skal have. Der lovgives om, at forskningscentret også skal tage aktivt del i forskeruddannelsesaktivitet, hvilket forskningscentret allerede gør i dag. Det præciseres nu også i lovgivningen, at der er en publiceringsforpligtelse. Som fru Hanne Severinsen også var inde på her, er det vitalt for forskningen, at der både er mulighed for frit at publicere, ytre sig om sit forskningsmæssige grundlag, og det er også vitalt, at der er mulighed for det inden for sektorforskningen, ikke kun inden for grundforskningen på vore højere læreanstalter.

Jeg er således helt enig i det, der blev sagt både af hr. Kjeld Rahbæk Møller og fru Hanne Severinsen, og det lover godt for den videre proces med at nå frem til et hurtigt resultat i begyndelsen af det nye år som en rammelovgivning for hele sektorforskningen, der præciserer disse meget væsentlige principper for dansk forskningspolitik.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Forskningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af lovforslag nr. L 92: Forslag til lov om Folketingets Ombudsmand. Af Erling Olsen (S), Ivar Hansen (V), Henning Grove (KF), Margrete Auken (SF) og Kirsten Jacobsen (FP). (Fremsat 1/12 94).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Første næstformand (Ivar Hansen):

Efter aftale er det hr. Helge Adam Møller som første ordfører.

Helge Adam Møller (KF):

Ja, tak til de to ordførere for Socialdemokratiet og Venstre, fordi jeg på grund af et tidsproblem har fået lov til at hoppe op som nummer ét.

I den konservative folketingsgruppe er der en betydelig skepsis over for det foreliggende lovforslag. Der er ingen tvivl om, at den respekt, der lige fra begyndelsen har omgærdet Ombudsmanden, skyldes, at den enkelte Ombuds-

mand personligt har kunnet involvere sig i sagsbehandlingen vedrørende større og mere principielle sager. Dette har været af stor betydning for tilliden til institution og til Ombudsmand.

Jeg kan derfor fuldt ud tilslutte mig de bemærkninger, der står i det nedsatte udvalgs betænkning på side 132 og 133, nemlig:

»Det er for ombudsmandsordningens succes helt afgørende, at Ombudsmanden personligt kan præge institutionens virksomhed. Det er Ombudsmanden og ikke ombudsmandsinstitutionen, der har den legitimation, der ligger i at være valgt af Folketinget og at kunne afskediges af dette.«

En forudsætning for at kunne leve op til denne målsætning er, at Ombudsmanden ikke begraves i sager. I 1983 var det samlede antal sager 1.320. I 1993 var tallet øget til 2.943, altså langt mere end en fordobling på 10 år. Beslutter Folketinget, at Ombudsmandens begrænsede kompetence over for kommunerne udvides til at omfatte den samlede kommunalforvaltning, forudser jeg et markant øget sagsantal.

Jeg må indrømme, at det skøn, som udvalget har afgivet i betænkningen om, at udvidelsen på det kommunale område vil give mindst 500-700 ekstra sager om året, forekommer mindre sandsynligt. Når man ved, at der er 275 kommuner og 14 amter, er det ikke urealistisk at antage, at der i gennemsnit vil tilgå Ombudsmanden ca. 10 sager om året fra hver kommune og amt, alt i alt måske 3.000 nye sager om året. Dermed vil sagsantallet, hvis lovforslaget vedtages, i hvert fald være tredoblet, men mere sandsynligt fire- eller femdoblet i forhold til tallet fra begyndelsen af 1980'erne.

Dette betyder, at den personaleudvidelse på ca. 25 pct., som betænkningen påregner, slet ikke slår til. Men hvad der er særlig betænkeligt er, at Ombudsmanden så ikke i samme omfang som hidtil har mulighed for personligt at præge institutionens virksomhed. Dette kan svække den særlige status, som ombudsmandsinstitutionen har haft gennem mange år.

Når det overvejes, om Ombudsmanden skal have udvidet sine muligheder for at kontrollere, hvad der sker i kommunerne, er det vigtigt at holde sig tre forhold for øje.

For det første: Der findes i dag et veludbygget og omfattende kommunalt tilsyn, som klart har fået stigende betydning siden 1970. Tilsynets opgave er bl.a. at vogte over kommunalfordelingens mange og indviklede regler. Tilsynet